

کودک و نوجوان در آینه‌ی قرآن

بیم آورندگان:
سینا خاتمه سلیمی
فاطمه ابراهیمی

حوزه هنری انقلاب اسلامی
استان مازندران

انتشارات اکسیر قلم

انتشارات اکسیر قلم

کودک و نوجوان درآیینهی قرآن

نویسنده: فاطمه ابراهیمی، سیده فاطمه سلیمی

طرح جلد و صفحه آرا: علیرضا رضایی

ویراستار: مولود قاسمیان

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۴۹-۲۷-۰۰

ناشر: اکسیر قلم

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران: استان مازندران

سهم حق مادی و معنوی این اثر متعلق به انتشارات اکسیر قلم می باشد.

سرشناسه: ابراهیمی، فاطمه، ۱۳۶

عنوان و نام پدیدآور: کودک و نوجوان در آیینهی قرآن / نویسنده فاطمه ابراهیمی.

مشخصات نشر: بابل: اکسیر قلم، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۲۲۵ ص.

شابک: ۳۵۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۴۹-۲۷-۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیپا.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۱۶-۲۲۵.

موضوع: قرآن -- ادبیات کودکان و نوجوانان

موضوع: Qur'an -- Juvenile literature

موضوع: قرآن -- آموزش -- ادبیات کودکان و نوجوانان

موضوع: Qur'an -- Education -- Juvenile literature

رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۷ ک ۲ الف ۶۵/۴ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵ [ج]

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۹۲۸۶۰

نشانی: بابل، خیابان مدرس، رسولی ۲۴ (ماکان سابق)،

نرسیده به بنیاد علمی حریری، نبش ابن سینا ۶

تلفن: ۰۱۱۳۲۳۲۵۹۴۹

همراه: ۰۹۱۱۲۱۷۰۸۵۰

www.exireghalam.ir

فهرست

۱۵	سیاس‌گذاری
۱۷	مقدمه
۱۹	کلیات
۱۹	۱-۱- بیان مسأله
۲۰	۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق
۲۱	۳-۱- اهداف تحقیق
۲۱	۱- اهداف اصلی:
۲۱	۴-۱- پرسش‌های تحقیق
۲۲	۵-۱- فرضیه‌های تحقیق
۲۲	۶-۱- پیشینه تحقیق
۲۳	۷-۱- معرفی فصل‌ها و بخش‌های تحقیق
۲۶	۱-۱- بخش اول: مفاهیم بنیادین
۲۷	۱-۱-۱- راهکار
۲۸	۱-۱-۳- کودک
۳۱	۱-۱-۴- نوجوان
۳۵	۱-۱-۵- مفاهیم قرآنی

- ۳۶ ۱-۲- بخش دوم: مبانی نظری
- ۳۶ ۱-۲-۱- زبان قرآن
- ۴۰ ۱-۲-۲-۱- شخصیت‌شناسی کودک و نوجوان
- ۴۱ ۱-۲-۲-۱- ویژگی جسمی- روانی کودک
- ۴۸ ۱-۲-۲-۱- ویژگی جسمی- روانی نوجوان
- ۶۰ ۲-۳- گونه‌های ادبی در حوزه کودک و نوجوان:
- ۶۱ ۲-۲-۱- شعر حوزه‌ی کودک و نوجوان
- ۶۳ ۲-۳-۱-۱-۱- برجسته‌سازی "تسبیح پروردگار" با موسیقی
- ۶۴ ۲-۳-۱-۱-۲- برجسته‌سازی "رحمانیت پروردگار" با کنش تصویری
- ۶۵ ۲-۳-۱-۱-۳- برجسته‌سازی "احترام به والدین" در سطح برونی زبان
- ۶۷ ۲-۳-۱-۱-۲- برجسته‌سازی "حمد الهی"
- ۶۷ با شخصیت پردازی و محیط‌گرایی
- ۶۹ ۲-۳-۱-۱-۳-۵- برجسته‌سازی "ماندگاری آموزه‌های قرآنی"
- ۶۹ "با انسجام معنایی"
- ۷۰ ۲-۳-۱-۲- برجسته‌سازی سه قرآن
- ۷۰ با شاخص‌ترین گونه‌های شعری کودک
- ۷۱ ۲-۳-۱-۲-۱-۳- برجسته‌سازی بصیرت‌آموزی پروردگار با عنصر ترانه
- ۷۱ ۲-۳-۱-۲-۲- برجسته‌سازی عاقبت‌فرازی
- ۷۳ لزوم آموزش نماز با عنصر شعرآموزشی
- ۷۳ ۲-۳-۱-۲-۳- برجسته‌سازی بخشش و الگو برداری
- ۷۸ از اهل بیت (علیهم السلام) با عنصر منظومه
- ۸۰ ۲-۳-۱-۳-۳- برجسته‌سازی وسوسه‌گری شیطان با عنصر شعر نوجوان
- ۸۵ ۲-۳-۲- برجسته‌سازی مفاهیم قرآن با عنصر داستان
- ۸۵ ۲-۳-۱-۲-۳- ویژگی‌های داستان در حوزه‌ی کودک و نوجوان
- ۸۶ ۲-۳-۲-۲- عناصر داستان
- ۸۸ ۲-۳-۲-۳- برخی از مهم‌ترین انواع ادبیات داستانی

- ۲-۴-۴- برجسته سازی مفاهیم قرآنی کودک و نوجوان
در قالب ترجمه ی قرآن ۹۸
- ۲-۴-۱- اصول کلی ترجمه ی متن قرآن ۹۹
- ۲-۴-۲- ابعاد ترجمه قرآن ۱۰۰
- ۲-۴-۴- ترجمه ی معیار در برجسته سازی مفاهیم قرآن ۱۰۲
- ۲-۵- آسیب شناسی راهکارها و پیشنهادات ۱۰۵
- ۳-۱- ویژگی کتاب کودک و نوجوان ۱۱۲
- ۳-۱-۱- شیوه های تصویرگری ۱۱۳
- ۳-۱-۲- ویژگی ها تصویرگری در حوزه کودک و نوجوان ۱۱۵
- ۳-۱-۳- نقش یک تصویرگر ۱۱۷
- ۳-۱-۴- نقش صحافی در تصویرگری ۱۱۸
- ۳-۱-۵- نقش صحافی در تصویرگری ۱۱۹
- ۳-۱-۶- نقش چاپ در تصویرگری ۱۲۰
- ۳-۱-۷- ویژگی تصویرگری مفاهیم قرآنی در حوزه کودک و نوجوان ۱۲۱
- ۳-۲- برجسته سازی مفاهیم قرآن در حوزه انیمیشن ۱۲۶
- ۳-۲-۱- گونه های انیمیشن حوزه کودک و نوجوان ۱۲۷
- ۳-۲-۲- برجسته سازی شخصیت در انیمیشن ۱۲۸
- ۳-۲-۳- برجسته سازی مفاهیم قرآنی در انیمیشن حوزه کودک و نوجوان ۱۳۱
- ۳-۲-۳-۱- برجسته سازی مفاهیم «ایمان و توکل به خدا» در انیمیشن «فرمانروایان مقدس» ۱۳۱
- ۳-۲-۳-۲- برجسته سازی «توبه پذیری خداوند...» ۱۳۱
- ۳-۲-۳-۳- «فهرست مقدس» ۱۳۲
- ۳-۲-۳-۳- برجسته سازی «احترام به والدین، و...» ۱۳۲

- ۱۳۵ در انیمیشن «مهارت های زندگی»
- ۱۳۷ ۳-۳-۳ بازی در گستره مطالعات روان شناختی و آموزه های دینی
- ۱۴۰ ۳-۳-۱ ویژگی اسباب بازی های مناسب کودکان
- ۱۴۱ ۳-۳-۲ برجسته سازی مفاهیم قرآنی در بازی های رایانه ای
- ۱۴۴ ۳-۲-۱-۳ برجسته سازی «نصیحت و تذکره...»
- در بازی رایانه ای «قسم خورده»
- ۱۴۵ ۳-۲-۲-۳ برجسته سازی مفهوم «خانواده و همکاری و...»
- در بازی رایانه ای «محلله باصفا»
- ۱۴۷ ۳-۲-۳ نمایش (تئاتر) در حوزه کودک و نوجوان
- ۱۵۱ ۳-۴-۱ ساختن و بازی های نمایش کودکان و نوجوانان
- ۱۵۴ ۳-۴-۲ برجسته سازی مفاهیم قرآنی در حوزه هنر نمایش
- ۱۵۵ ۳-۴-۳ برجسته سازی مفاهیم قرآنی در نمایشنامه های اقتباسی
- ۱۵۶ ۳-۴-۳-۱-۳ برجسته سازی «مید و توکل به خدا» در نمایشنامه ی «گاو»
- ۳-۴-۳-۲-۳ برجسته سازی «عوب با حسادت»
- ۱۵۸ در نمایشنامه ی «گرگی که...»
- ۱۵۹ ۳-۴-۳-۳-۳ برجسته سازی «صبر» در نمایشنامه ی «زیتون و کبوتر»
- ۳-۴-۳-۴-۳ برجسته سازی «قدرت الهی»
- ۱۶۰ در نمایشنامه ی «سربازان کوچک»
- ۳-۴-۳-۵-۳ برجسته سازی «ضرورت حجاب»
- ۱۶۱ در نمایش «یک آیه-یک نمایش»
- ۳-۵-۳ برجسته سازی مفاهیم قرآن در حوزه ی سینمای کودک و نوجوان
- ۱۶۳
- ۱۷۱ ۴-۱-۳ برجسته سازی مفاهیم قرآن در گستره نهاد فرهنگی خانواده
- ۱۷۴ ۴-۱-۱-۱ انتخاب نام نیک؛ گامی در برجسته سازی مفاهیم قرآن
- ۱۷۶ ۴-۱-۲-۲ تکریم مادر؛ گامی عملی در برجسته سازی مفاهیم قرآنی
- ۱۷۸ ۴-۱-۳-۳ تربیت براساس اصول قرآنی

۱۷۹	۱-۳-۱-۴- توجه به اصل تفاوت های فردی
۱۸۰	۱-۳-۲- توجه به اصل آسان گرفتن
۱۸۰	۱-۳-۳- کاربرد اصل محبت
۱۸۳	۱-۳-۴- کاربست اصل مسئولیت
۱۸۴	۱-۳-۵- توجه به اصل مشورت
۱۸۵	۱-۴-۴- برجسته سازی مفاهیم قرآنی با فرهنگ سازی آموزش قرآن
۱۸۸	۲-۴-۲- برجسته سازی مفاهیم قرآن در گستره ی آموزش و پرورش
۱۹۰	۱-۲-۴-۱- برجسته سازی مفاهیم قرآن در گستره ی تحول روش تدریس
۱۹۱	۱-۱-۴-۱- برجسته سازی مفاهیم قرآن با روش آموزشی «مهدالرضا»
	۱-۲-۴-۲- برجسته سازی مفاهیم قرآن با کاربرست
۱۹۱	تفسیر کرافانی ویثا آودکان
۱۹۳	۱-۲-۲-۴- برجسته سازی مفاهیم قرآن از طریق معلم مومن و عالم
	۱-۲-۳-۴- برجسته سازی مفاهیم قرآنی
۱۹۶	۱-۲-۴-۳- با فعالیت فرهنگی- هنری آموزش و پرورش
	۱-۲-۴-۴- راهکارهای پیشنهادی در برجسته سازی مفاهیم قرآن
۱۹۸	در آموزش و پرورش
۲۰۲	۱-۳-۳-۴- برجسته سازی مفاهیم قرآن در خبری رسانه
۲۰۴	۱-۳-۱-۴- برجسته سازی مفاهیم قرآن در رسانه ملی (تلویزیون)
۲۰۷	۱-۳-۲-۴- برجسته سازی مفاهیم قرآن در فضای مجازی
۲۱۳	نتیجه
۲۱۵	پیشنهادات
۲۱۷	منابع

قرآن کتاب هدایت و راه رسیدن به سعادت برای همه‌ی انسان‌هاست. نیاز به تعلیم و تربیت، رتنام، تجربه ویژه در دوران کودکی از ضروریات و بدیهیات است. با توجه به آنکه قرآن، انسان ابتدای خلقت به عنوان الگوی جامع بشری به شمار می‌آید، اگر انسان از بدو و در به عالم هستی یعنی از مرحله‌ی کودکی و نوجوانی در ارتباط مستقیم با این کتاب باشد و زبان‌ش را بفهمد و با تمام وجود آن را درک کند و آن را سازگار با روحیاتش بیابد بی‌هیچ تردیدی، با اشتیاق پذیرای آن خواهد بود؛ تعلیمش در روح پارس نفوذ می‌کند و متعاقب آن در بزرگسالی نیز دستورات و احکام آن را با جان و دل می‌پذیرد و در زندگی فردی و اجتماعی‌اش به کار می‌برد.

زبان قرآن، زبانی جامع و چندوجهی و چندلایه است که برای همه اقشار جامعه پیام‌های خاص خودش را دارد. این زبان بر اساس فطرت بوده و دین‌گرایی انسان را به طور عام و پذیرش دین اسلام را به طور خاص، اساس فطرت انسانی می‌داند. از آنجا که این زبان آحاد بشر را به صورت مستوری و در خطاب قرار می‌دهد و آنان را به سوی وحدت و همدلی می‌خواند، بی‌تواند به تعبیر امام خمینی «نقطه‌ی جمع عائله‌ی بشری»^۱ باشد.

۱- وصیت نامه‌ی الهی- سیاسی امام خمینی (ره)

کودک و نوجوان به عنوان عضوی از جامعه و به تعبیری مهم‌تر، پل ورود انسان به مرحله بزرگسالی و مرحله نهادینه‌سازی باورها و رفتارها، ضروری است از تعالیم این کتاب سراسر نور و هدایت جهت ترسیم آینده‌ای قرآنی برای خود، از این سرای سعادت، بی‌نصیب نباشد حتی در کشورهای غربی نیز اقداماتی برای آشنا کردن کودکان با کلام الهی صورت می‌گیرد؛ ترجمه انجیل برای ۳ گروه از اهداف کارشناسان اروپایی و آمریکایی قرار گرفته است. با توجه به اهمیت این رده سنی در انسان جهت آماده‌سازی انسان برای ورود به مرحله‌ی تثبیت افکار نیاز به ایجاد الگوهای قرآنی و برجسته‌سازی مفاهیم آن ضرورت دارد. و در این میان به روش‌هایی که به جمع‌آوری مصادیق قرآنی حوزه کودک و نوجوان و بیان قوتها و ضعفها و کاستیهای این حوزه بپردازد، یافت نشده است و تنها دورنمایی از این آثار حقه که گزیده در حوزه‌های وابسته به خود به نمایش درآمده است. پایان‌نامه ۱۰ بر برای است تا تعریفی علمی از کودک و نوجوان ارائه داده و ویژگی‌های آنها را از دیدگاه حقوق بین‌الملل، قرآن و حدیث و علم روانشناسی مورد بررسی قرار دهد. سپس راهکارهای ادبی، هنری و فرهنگی لازم برای برجسته‌سازی مفاهیم قرآن برای این گروه از افراد جامعه بیان گردد. راهکارهای ادبی با برجسته‌سازی مفاهیم قرآنی در اقتباسی مستقیم و یا در شکل مفهوم‌سازی با استفاده از قالب‌های شعر، داستان و نمایش و ترجمه صورت می‌گیرد که در این زمینه باید ویژگیهای روان‌شناختی و عینیت‌گرایی، آرایه‌های ادبی، تصویرسازی و... مدنظر قرار گیرد. راهکارهای هنری نیز در شکل فیلم، بازی، انیمیشن، با ایجاد فضایی گاه عینی به برجسته‌سازی مفاهیم پرداخته است. در این راه نهاد خانواده و آموزش و پرورش و سایر مؤسسات فرهنگی با ایجاد قالبهایی فرهنگی مانند نماز، مسابقات فرهنگی و... می‌تواند در این تبلور قرآنی یاری رساند. توجه به این نکته ضروری است که بسیاری از آیات مناسب روحيات کودک و نوجوان نیست و این امر و ارائه راهکارها باید براساس ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی این دوره سنی و با حمایت‌های مادی و معنوی متولیان جامعه‌ی انسانی صورت گیرد.